

Tabulka 4 Hodnocení ukazatelů čtenářských dovedností v základním vzdělávání (podíl výskytu v %)

Hodnocení ukazatelů čtenářských dovedností v základním vzdělávání	2006/2007	2009/2010	Trendy
Obecné porozumění textu	81,3	78,2	-
Získávání informací z textu	81,0	85,4	+
Vytváření interpretace přečteného textu	83,5	76,7	-
Posouzení obsahu textu	75,0	69,3	-
Posouzení formy textu	60,7	62,5	+
Vhodnost výběru textu PP (typ, zdroje, rozmanitost)	80,4	80,3	0
Podpora specifických dovedností žáků se SVP (dyslexie)	76,9	72,3	-

Výsledky hodnocení naznačují mírné zlepšování dovedností žáků získávat informace z textu a v posuzování formy textu. Slabá úroveň přetrvává ve schopnosti posouzení obsahu textu, v jeho interpretaci. Zhoršila se i podpora žáků se SVP (dyslexií.) Výsledky inspekčního hodnocení potvrdily hodnocení žáků v mezinárodním šetření a ukazují na jejich příčiny. Pokud srovnáme výsledky inspekčního hodnocení podle metodiky PISA, lze vyvodit, že komplexní přístup ke čtenářské gramotnosti není prozatím v českém vzdělávacím systému podporován. Zjištění ČŠI plně korespondují s výsledky mezinárodních průzkumů.

Přínos jednotlivých předmětů k rozvoji ČG lze vysledovat v analýze vybraných klíčových charakteristik pro monitorování hlavních předmětů kurikula. Výsledky jsou uvedeny ve formě tabulek v příloze č. 2.

Na 1. stupni ZŠ se učitelé českého jazyka nejvíce zaměřili na strukturování poznatků, pojmy a souvislosti (95,1 %) a snažili se o propojení učiva s praxí. Ve většině sledovaných ukazatelů se stav mírně zlepšil, pozitivní je významné navýšení motivačních aktivit s využitím vztahu českého jazyka k umění, kultuře a historii. V ostatních předmětech je zajímavý přínos ke ČG v přírodovědných a společenskovedních předmětech. K rozvoji kritického myšlení (93 % ze všech navštívených hodin) a strukturování poznatků v souvislostech (99 % hodin sledované výuky) nejvíce přispívali vyučující v přírodovědných předmětech. Ve všech hodnocených předmětech doporučuje ČŠI školám zaměřit se více na využívání souvislostí s ostatními předměty, propojování aktivit ČG, a k motivaci více využívat výběr textů se vztahem k umění, kultuře a historii.

Na 2. stupni ZŠ se vyučující českého jazyka nejvíce zaměřili na strukturu poznatků (97 % z navštívených hodin) a na práci s různými texty (92 %). Méně propojovali učení s praxí a každodenním životem, používali méně aplikačních úloh. Snížila se i úroveň propojení učiva s jinými předměty. Obdobně jako na 1. stupni bylo pozitivní zjištění o využívání motivačních aktivit ve vztahu k umění, kultuře a historii. Z ostatních předmětů byl významný podíl společenských předmětů a také matematiky. V matematice byla na nízké úrovni hodnocena práce s textem a nepochopení textů bylo často příčinou neúspěšnosti žáků při řešení slovních úloh. ČŠI doporučuje školám, aby na 2. stupni věnovaly více pozornosti vedení žáků ke kritickému myšlení a ověřovali jejich aktivitu při příjmu informací od PP.

Ve srovnání se základními školami jsou na nižších gymnáziích výsledky ve vybraných ukazatelích obecně mírně příznivější. Nejvíce rozdílný byl přístup k využití ČG žáků ve výuce cizího jazyka, kde si PP vedli lépe ve všech ukazatelích. Potvrdila se i souvislost lepších výsledků s vyšším podílem PP kvalifikovaných pro výuku daného předmětu. V českém jazyce byly výsledky lepší než u ZŠ v podpoře kritického myšlení, strukturování poznatků a při práci s textem. Nižší úroveň oproti ZŠ byla v motivačních aktivitách a v mezipředmětových souvislostech. Velmi dobrou úroveň podpory ke kritickému myšlení žáků zjistila ČŠI ve společenských předmětech.